

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 51/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 13 kap. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 januari 2015 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 13 kap. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (RP 348/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Marko Meriniemi, inrikesministeriet
- justitieombudsmannasekreterare Mikko Ete-läpää, riksdagens justitieombudsmans kansli
- polisinspektör Matti Högman, Polisstyrelsen.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- justitieministeriet
- Helsingfors tingsrätt
- Riksåklagarämbetet
- Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att 13 kap. om behandlingen av häktade i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ändras. I lagen införs hänvisningar till de föreslagna bestämmelserna i häktningslagen.

Laghänvisningarna görs till bestämmelser i vilka det föreskrivs om när häktning upphör, placering och kortvarig förflyttning av häktade, de häktades brevväxling, telefonsamtal samt besök och kontakter utom fängelset.

I lagen föreslås dessutom bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning samt bestämmelser om beslutanderätt och den häktades rätt att söka ändring.

Syftet med propositionen är att ändra bestämmelserna om behandlingen av personer i förvar hos polisen så att de motsvarar de ändringar som ska göras i häktningslagen till den del det gäller häktades rättigheter och skyldigheter.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Lagen om behandlingen av personer i förvar hos

polisen (841/2006) trädde i kraft den 29 september 2006. Lagen innehåller allmänna bestämmel-

ser om behandlingen av häktade, anhållna och gripna i förvar hos polisen och är en allmän författning för behandlingen av sådana personer.

I propositionen föreslås ändringar i 13 kap. som innehåller specialbestämmelser om häktade. Via hänvisningarna motsvarar de föreslagna ändringarna bestämmelserna i det lagförslag som gäller ändring av häktningsslagen (RP 45/2014 rd). Den propositionen har riksdagen redan godkänt, och lagen träder i kraft den 1 maj 2015. Med tanke på hänvisningstekniken är det viktigt att också denna lag träder i kraft samtidigt som häktningsslagen.

Endast de nödvändiga författningstekniska hänvisningarna till häktningsslagen har å andra sidan gjorts, eftersom arbetet med totalreformen av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen snart kommer att inledas vid inrikesministeriet.

Sammantaget anser utskottet att propositionen är behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande synpunkter och ändringsförslag.

Noterat om propositionen

I propositionsmotiven sägs det att användningen av hänvisningsteknik gör det lättare att upptäcka de skillnader som finns t.ex. i fråga om behandlingen av häktade enligt häktningsslagen och behandlingen av häktade, anhållna eller gripna som hålls i förvar i polisens lokaler. Utskottet har emellertid kommit fram till att lagförslaget är en utmaning med avseende på hänvisningstekniken, som gör lagen svåräst. Lösningen med laghänvisningar är trots allt motiverad eftersom det samtidigt pågår en mer omfattande översyn av författningarna.

Utskottet konstaterar att man i samband med reformen i möjligaste mån måste komma ifrån denna hänvisningsteknik. Den modell man nu gått in för leder i praktiken till att lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen och häktningsslagen ständigt måste jämföras med varandra.

Enligt förslaget till 8 § får genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser utfärdas om det som avses i 13 kap. Utskottet påpekar att det

i andra kapitel i lagen finns bestämmelser som bemyndigar att utfärda närmare bestämmelser om samma saker. Därmed ställs det särskilt höga krav på att statsrådets förordning bereds med största noggrannhet.

På s. 12 i propositionsmotiven behandlas det besöksförbud som avses i 9 kap. 8 § i häktningsslagen. I förslaget till 13 kap. 3 § 7 punkten i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen finns det emellertid ingen hänvisning till den paragrafen. Enligt utredning till utskottet ströks hänvisningen till häktningsslagen i samband med beredningen, men av ouppmärksamhet blev den kvar i motiveringstexten.

Bestämmelser om ändringssökande

Kapitel 17 om ändringssökande i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen är uppbyggd enligt den gällande häktningsslagen så att det endast finns bestämmelser om överklagbara beslut. De nya bestämmelserna om ändringssökande i häktningsslagen är utformade så att överklagbara respektive icke-överklagbara beslut nämns separat. I detta lagförslag utgår man i 13 kap. om ändringssökande i fråga om häktade från en struktur som ligger nära de ändrade bestämmelserna i häktningsslagen.

Enligt motiven till bestämmelsen om ändringssökande i 6 § är utgångspunkten att det inte ska vara möjligt att besvara sig över ett beslut direkt hos förvaltningsdomstolen, utan att den häktade ska kunna begära omprövning av beslutet hos polischefen för polismyndigheten. Först det beslut som fattas med anledning av omprövningsbegäran ska kunna överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. I fråga om processen för sökande av ändring iakttas i övrigt bestämmelserna i 17 kap., vilket framgår av hänvisningsbestämmelsen i 7 § i lagförslaget.

Häktningsslagen har kompletterats med möjligheten att överklaga förvaltningsdomstolens beslut, om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd. Motsvarande ändring föreslås inte i denna lag. Enligt utredning till utskottet övervägdes detta under beredningen, men möjligheten till överklagande hos högsta förvaltningsdomstolen ingår inte i lagförslaget efter-

som bestämmelsen i praktiken skulle vara en död bokstav.

Enligt utredning är den genomsnittliga behandlingstiden i högsta förvaltningsdomstolen ungefär ett år. Med beaktande av denna omständighet och att en häktad inte får hållas i polisens förvaringslokal längre än fyra veckor, om det inte finns särskilt vägande skäl för detta (2 kap. 1 § 3 mom. i häktningsslagen), är det inte ändamålsenligt att föreskriva om rätt att överklaga hos högsta förvaltningsdomstolen. Utskottet påpekar i detta sammanhang att resonemanget kring ändringsökande ytterligare talar för vikten av en total översyn av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Beslutanderätt för chefen för förvaringslokalen

Enligt propositionsmotiven är 4 § om beslutanderätten för chefen för förvaringslokalen en ny bestämmelse i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. I den föreskrivs om beslutanderätten för chefen för förvaringslokalen eller den anhållningsberättigade tjänsteman som förordnats till chefens ställföreträdare i de frågor som avses i 13 kap. Utskottet påpekar att om det i förvaret samtidigt finns personer som berövats sin frihet på olika grunder, kan de tillämpliga bestämmelserna bli svåra att överblicka.

Sammanfattning

Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen har varit i kraft i åtta år. Utskottet menar

att det finns skäl att få en sammanhållen utvärdering av hur lagen fungerat. Utskottet föreslår följande uttalande: Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (*Utskottets förslag till uttalande*).

Detaljmotivering

6 §. Ändringsökande. Utskottet påpekar att 6 § 2 mom. 1—3 och 5 punkten preciserar så att de paragrafer i häktningsslagen nämns som förbudet att söka ändring gäller. I fråga om 4 punkten i samma moment föreslår utskottet en språklig justering så att bestämmelsen motsvarar 8 kap. 2 § i häktningsslagen.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår att den onödiga hänvisningen i 3 mom. "Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas när ändring söks i sådana beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats efter lagens ikraftträdande" stryks.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 13 kap. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 13 kap. 3 § och *fogas* till 13 kap. nya 4—8 § som följer:

13 kap.

Specialbestämmelser om häktade

3—5 §
(Som i RP)

6 §

Ändringssökande

(1 mom. som i RP)

En häktad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över en polisinrättnings beslut som gäller

- 1) placering *enligt 2 kap. 1 § i häktningsslagen,*
- 2) kortvarig förflyttning *enligt 3 kap. 6 a § i häktningsslagen,*
- 3) närvaro vid domstol eller andra myndigheter *enligt 3 kap. 8 § 2 mom. i häktningsslagen,*

4) läsning och kopiering av (*utesl.*) brev, andra postförsändelser eller meddelanden *enligt 8 kap. 2 § i häktningsslagen,*

5) avlyssning av och inspelning av (*utesl.*) telefonsamtal *enligt 8 kap. 7 § i häktningsslagen,*
(6 punkten som i RP)

7 och 8 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(1 och 2 mom. som i RP)

På behandlingen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. (*Utesl.*)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering

av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

Helsingfors den 27 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Satu Haapanen /gröna
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /saml
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent
Antti Lindtman /sd
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.